

HORVÁTH JÚLIA BORBÁLA

Dunai história. Az aranyföveny

ELŐSZÓ

Ha Közép-Európában utazgatunk, előbb-utóbb Trianonba érkezünk. Lelkileg. Ártatlan vízitúrának indul, a Duna mutatja az utat, de pár órán belül Európa áldott és kárhozott kanyarjaiban találjuk magunkat. Voltaképpen a folyó vezet át a magyar történelem fejezetein: Visegrádon királyok találkoznak, Habsburg Mária hajón menti kincseit Bécs felé, Komáromnál kitelepített magyarok, svábok, szlovákok szökdösnek át a folyón, egy komorna ellopja a Szent Koronát, és a Dunakanyaron át kijuttatja az országból. Pozsonynál Árpád hadai csatáznak, és kisvasút kunkorodik a Koronázási templom körül, a kalauz magyarul kéri a jegyet, azután a vonat húz tovább Bécsbe, északabbra, Kazinczy nyelvén íródik a fogságnapló; megannyi helyszínen, Attila hun király korától a bósi vízerőmű megépítéséig rakódnak egymásra az időrétegek.

A történet egy huszadik századi szülött utazása, aki születésnapj mókaként motorcsónakkal nekiindul a Dunának, és hajótörést szenved. Modern eszközeit, telefon, navigáció, átmenetileg nélkülözi, s a túléléshez számára idegen emberek segítségére szorul. Az utazás alatt szembesül azzal, mily szomorúan kevésbé ismeri a Kárpát-medence tájait, és annál még kevésbé annak történelmét; a gyökereit. A főhős útközben ráérez a külhoni csavargás ízére, s mire útja végére ér, pontosan tudja, merre keresse az igazi értéket. Hazafelé.

A könyv megírása 2017-ben Pozsonyban, egy ösztöndíj ideje alatt kezdődött. Az eredeti terv a Dunáról szóló könnyed, rajongó történet lett volna: a csodálatos tájról, hajóskapitányok, uszályok, halak és vadak kalandozásairól. A Pozsonyban töltött három hónap, az ott-élés viszont olyan történelmi fájdalommal szembesített, amelyek szívósan kikövetelték, ami jár, és beleírták magukat a regénybe. Hazaérkezésem óta többször visszatértem a helyszínre – a szerelméhez is vissza-visszajár az embernő –, sőt, az ott kötött segítőkész hajóismeretség révén, öt napot tölthettem egy dunai tolóhajón (vasgolyókat szállítottunk Linzbe). A borítófotó útközben készült.

A történelmi részek kibontása szikár, tényyszerű, s inkább kívánja felhívni a figyelmet a Duna és környékéhez kötődő történelmi eseményekre, mintsem elemezni azokat. Munka közben, éppúgy, ahogyan a főhős részére is, sok esetben összefolyt a fikció a valósággal: vajon még a jelen ez, vagy már a múlt? S igazak lennének Reményik Sándor: És ha kell... című versében írt szavai?

*„És leszünk múzeumok kincse majd,
Hült meteorok, roppant sírkövek,
Kiket egy távol, késő nemzedék
Tán megsüvegel majd és megkövet
És talán félő tisztelettel mondja:*

*Ezek az ide tévedt, kemény holtak,
Ezek a furcsa, idegen világok –
Ezek – magyarok voltak!”*

Mint sok más szomorú jóslat, a versrészlet igaz lehet, de rajtunk múlik, a túlélés zálogaként fenntartjuk-e Magyarország történelmi emlékezetét, és folytatódnak-e, s hogyan a Geszta Hungarorum története.

E sajátos El Camino alatt legtöbbször mégis úgy éreztem, hogy aranyfövenyen járok, és a mindenkori emberek történeteivel a Duna kincseit szitálom.

A Duna, a mi Dunánk is, Európa második legnagyobb folyója, s ókori ábránd, hogy ne csak a Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig, hanem a Kárpát-medence déli tájain át az Adriáig vezesse a hajóst. Abhoz a Drávához és a Szávához kapcsolódó csatorna megépítése szükséges, ami a kontinens egészséges vízkeringését s Közép-Európa büszkeségének feléledését jelentené.

Ezen kötet, a víziút felső szakaszán játszódik, ahol több mint ezer év óta színarany szekéren, napküllüs szekéren hordják a színarany kévéket. Folytatása következik...

Pozsony–Budapest, 2017–2020. H.J.B.

RÉSZLET

A hervadó nyári rózsák beletörődtek sorsukba, az ősziek viszont kárörvendőn virítottak a hegyoldalban. Keleti szél fúj, a kiszámíthatatlan, ritka fajtából, amelyik egyik pillanatban érdekes barátod, a másikban viszont hátba támad. A völgyben domb és síkság között nyújtózott a folyó; egyik parton sűrű házsorok, a másikon sétány s könnyed lábnyomok. A vízen egy motoros bárka ringatózott, bárha úgy tűnt, tudatosan sodródik a vízárral. Völgymenetben könnyű élet várt rá és jóval rövidebb is; gyorsan történnék az események, a hajós is éberebb, mint ár ellenében, amikor lomha szívóssággal minden méterért megküzd. A hajócska orra lefelé mutatott a folyón, kissé oldalára dőlt, mintha kanyarodás közben vetették volna ki a horgonyt.

„Mégfeneklettünk...” Jelentette a hajóskapitány minden lírát nélkülözve, mintegy önmagának. Egyedül volt a fedélzeten, így másnak nemigen jelentgethetett. Először csak állt és kémlelődött, kezét a homlokához emelte, és a csuklója peremével futólag végigsimított a halántékán. Amikor bajba került, önkéntelenül ez a mozdulat jött elő; az öreganyjától látta gyerekkorában, amint a tésztás tenyerével a fejéhez közelít, s a széttárt ujjai égnek merednek.

„Micsoda blamázs...” Kényes műveltsége lévén ekképpen méltatta volna a történeteket, de hajósemberhez méltón, jóval cifrábbat kanyarított. Pár órája még ártatlanul sütött rá a nyárutói napsugár, s utolsó melegét küldve hártlyaként csillogott a vízfelszínen. Gondtalan vadkacsák hajóztak körül, lábukat véletlenül sem eresztették a hűvös mélységbe. Elegánsan kikerültek, ami az útjukba került, majd a zátonyháton

át partra gyalogoltak. A hajósnak éppen aznap volt a negyvenhatodik születésnapja, s mint az utóbbi években, ez is a vízen érte – egymagában.

„*Lehet ilyen napon bosszankodni?*” Noha a kínos pillanatokon kívül is tartózkodott a szertelen derűtől, egy mitugrász sóderkupac miatt semmiképpen sem óhajtott meghátrálni. A szárazlábúakkal ellentétben, szabadságát nem a forró főszezonban, hanem az őszi langyosságban vette ki, s az ünnepnapot is hasonló csendességben, kedves foglalatossággal kívánta elkölteni. Úgy tervezte, délelőtt vízen lesz, délután pedig, amikor már elég az imbolygásból, kiköt. Jó ebéd, kicsiny barátkozás a parti peccsenyénél, estére megszáll egy panzióban. Azzal nem ér véget a nap, férfiember számvetése akkor kezdődik igazán.

„*Majd meglátjuk...*” Igazított a sorrenden, és ezúttal nem volt ötlete, kihez ugorhatna be egy könnyed-könnyes órácskára.

Társasági és szerelmi élete ugyanis az utóbbi években jelentősen átalakult. Érzelmait idejekorán leépítette, ezért csalódások sem érték, s amikor kedve támadt hozzá, gondtalanul beleveszett a narancsszínű naplementébe. Fickósabb életkorában a nők hajkurászása – *talán udvarlása, csokolom...* –, és az evés-ivás-fogyasztás háromsága töltötte ki a szabadidejét, miközben nem adódott ideje az elmúláson gondolkodni. Manapság viszont az volt az egyetlen, amivel képtelen volt megbarátkozni, és a korosodás mint az élvezetek elmaradása jelent meg a gondolataiban.

„*Én? Dehogyan öregszem...*” Újból a fénykora járt az eszébe, amikor csinált szabályként nem hagyott el úgy kikötőt, hogy nő ne várta volna vissza. Nem volt különösebben jóképű, nagy orr és éles barázdák szabdalták az arcát, a szeme szúrós kéken világított az erős homlokeresz alatt, tarkótól fejtetőig kopaszodott – mégis visszavárták.

„*Jó a szövöge...*” A versenytársak többször meghívták itálra, s próbálták kitudni, hogy csinálja. Túl sokat nem tanulhattak tőle, mert a poénokon túl nem merészkedett. Legnagyobb bánata volt, hogy nem nőtt magasra, viszont szenvedélyesen vonzódott a nála természetesebb nőkhöz. Hogy jobban lásson, amennyire lehetett, kihúzta magát mellettük, s kedvtelve vizsgálta az árut.

„*Ez a te nagy bajod...*” Sőhajtoztak a mindenkori barátnők, de érezték, sokkal inkább az ő nagy bajuk a hajós léhasága, ki mosolyogva tűrte a korholást, s mivel megadta a módját, távozás előtt bedobott egy viccet.

„*Erről van szó...*” Visszaérkezvén a motorcsónakra, elégedetten végignyújtózott az első ülésen, gyomra, agya, ágyéka kielégülve emésztette a randevút, fejét hátravette a finoman borzoló brizben. Végiggondolta, mit végzett és mit végezhetett volna; a folyami lét érzékennyé tette álmok szövögetéséhez. Megint csak egyedül volt, s hogy megtörje a csendet, bekapcsolta a rádiót. Különösen kedvelte, amikor zagyvalék szavak keveredtek az adásba, és épített határok híján egyszer csak másik nyelven folytatódott a műsor.

„*Elsüllyedt, felrobbant, kimentették/nem mentették, megnyerte/elbukott, kisüt/esni fog...*” Nagyrészt ebből állt a hírrepertoár és sok-sok zeneszámból, aminek nem értette a szövegét. A dallamok viszont megkönyörültek rajta, s az érzékek útján férköztek közelebb hozzá.

Idővel, a kalandozáson túl, szenvedélyévé vált a csavargás. Szerette a megelőző készülődést; a szerelés ellenőrzését, a benzintank feltöltését, a cél bemérését és minden egyebet, amitől hajóskapitánynak érezhette magát. Nem sajnálta megvenni a szükségesen túli kutyukéket: fendert, bóját, ütözőt, kötélrugót, bikát, szapolyt; s megannyi, a komoly hajózáshoz elengedhetetlen kelléket.

„*Így teljes a muníció...*” Volt hát mit rendezgetni, s volt miről ábrándozni, hogy majd egyszer, talán nem is oly sokára, eljuthat az óceánig. A születésnap reggelen ráérvén szállt vízre, a hárosi kikötőben alig mutatkozott ember. Hanyagul kitöltötte a hajónaplót, mindössze az indulás helyét és idejét jelölte meg, és vízre bocsátotta a csónakot. Néhány perc múlva a test magabiztosan vágta maga előtt a vizet, s alig néhány kilométer után besorolódott a budai ágba.

„*Az igazi hajós mindig ár ellenében indul neki.*” Tetszelgett a hajóskapitányi mi volt, ami azon a nyáron nem tűnt túlságos attrakciónak. Hónapokig alig esett, és Felső-Ausztria felől sem érkezett számottevő utánpótlás. Szeptemberben Budapestnél különösen alacsony volt a vízállás; nyögött a Duna, és a kiszáradás veszélyével az enyészet fenyegette. A lakosság aggódva figyelte a híradásokat. Tömegek tódultak a partra, hogy közelebről szemlélhessék az agóniát, az ínségsziklánál sorban álltak báméskodásért a turisták. A kiránduló- és átkelőjáratok leálltak, mindössze az ugribugri kishajók merészkedhettek vízre.

„*Nekem így is jó...*” A vízről nézve nem tűnt súlyosnak a helyzet, és a motorkapitány ugyanúgy kihajózott, ahogyan alkalomadtán az áradások színterére. Ezúttal megpróbált partközelségben maradni, mert mindenképpen látni akarta a sírköveket.

„*A miket?*” Kérdezett vissza pár nappal korábban, amikor az egyik halászcárdában izgalommal mesélték az emberek.

„*Egy tanítónőt temettek el a Duna-parton.*” A későn érkezők, ahol bírtak, bekapcsolódtak az elbeszélésbe, de csak nagyon lassan állt össze a kép.

„*A férje tizennégy évvel fiatalabb volt nála...*” Egyesek szerelmi bánatot, mások bűncselekményt sejtettek.

„*Ha Józsefvárosban lakott, hogy került holtként Budára?*” Bozontos és rajzolt szemöldökök húzódtak fölfelé, valaki egy friss bulvárlapból tudni vélte, hogy az alacsony vízállásnak köszönhetően vált láthatóvá a sír. A csapos megfejelte.

„*Asszonytartás és járulékai ügyében pert indított a férje ellen...*” A hajóskapitánynak, bár rendkívül érdekelte a történet, hirtelen elege lett. Kifelé menet hallotta, amint megnevezik a helyszínt, s akkor elhatározta, hogy másnap, hiszen amúgy is kirándulni indul, személyesen tájékozik.

A hídhöz közeledvén, kisebb csoportot látott a sóderes bemaráson, színes vászonmolinóval körülkerítve régészek, partmunkások görnyedtek a lelet fölött. Nyúzott gránitkocka feküdt a sekély vízben, felszínét sok ezer hullám simította gömbölyűre. A hajóskapitány ügyesen odairányította a motorcsónakot, s mielőtt bárki kitilthatta volna a kutatási területről, mintegy bennfentesként odakiáltott:

„*Hogy álltok gyerekek?* A kutatók épp csak fölnéztek, és rövid hamarosan kiderült, hogy Eley Károlyné született Szabó Ilona székesfővárosi tanítónő, élt 67 évet, meg-

halt 1907. szept. 12-én s hogy áldás és béke poraira. A csónakkapitány hüvelykujjával lájkolta a fejleményeket, s hogy megússza a lelepleződést, gázt adott; úgy gondolta, útközben lesz ideje a telefonján híreket olvasni. A fősodorban haladva gond nélkül átvonult a fővároson, s mire elhagyta az Újpesti vasúti hidat, megfeledkezett a rejtélyes vízi sírról. Induláskor a Dunakanyar fölé célzott, de amikor túlszaladt a Vác–Verőce–Visegrád szakaszon, többre vágyott, és meg sem állt Szobig. Gondolatai újabb kitérőt tettek, anyja házát vélte látni, s egy röpke sms-üzenettel megelőzte a születés-napi köszöntőt.

„Isten éltesen bennünket, mama, most elutazom, majd jelentkezem, csók, fiad, D.” A zebegényi meredélyek pazar díszletül szolgáltak a bevonuláshoz; a Börzsöny lávakúpja kitérésre kényszerítve a Dunát emelkedett a meder fölé. A motorcsónak kapitánya, hogy megállítsa a ritka pillanatot, lehorgonyzott a part közelében. Lefelé nézett a folyón; valahogy mindig lefelé nézett, mintha azt ellenőrizné, mi mindent hagyott már maga mögött. Pár perc múlva nyugtalan lett, és berántotta a gépet. Mérsékelt sebességgel araszolt tovább; szerette hallani, ahogy ráérősen pöfög a motor, s a gyöngye füst megtelepedik az utastérben. Ez is hozzátartozott a nagy érzéshez, mint a folyószag, melyben keveredik a rothadó zöld, a gépolaj és a vadvirágok illata.

A motoros elszántan húzott fölfelé, s eszméletnyi idő után Párkánynál járt. Arrafelé különösen andalító a táj; a Duna Szentgyörgymező irányából távozik a civilizációból, s patakra jellemző csellel hirtelen jobbra, majd balra fordul a dombok között, hogy Visegrádnál természetes kanyarral újból megtévessze csodálóját. A hajóskapitány nem elégedett meg a szerénnyel, elvégre övé volt a világ, és otthon sem várta senki. Nyugtalan volt és mohó, nem szeretett megérkezni, sokkal inkább távoli célok felé tartani, villanásnyi gyönyörökben mártózni. Élvezetmorzsákat sejtett mindenütt; a parti nádásban, a madarak csőrében, a napsugarakban. Élményt akart, mégpedig sokat, s mint a földi angyalok többsége, a jelenlétével nyomot hagyni a pillanatban. Fölszedte hát a lusta vasmacskát, a kampós vége nagyot koppant a hajófenéken.

„Nehogy már meglékeljem magam!” Mintegy feledtetve a butáskodást, felbőgött a motor, a hajótest ugrott rá, és az ünnepi borospohár legurult a hitvány deszkából ácsolt asztalról. Kapitány észre sem vette a szilánkokat. Kifejezetten szerette, ha Kapitánynak szólítják, amely név évekkal azelőtt ráragadt a parton, s ő hagyta, hogy azt higgyék, valóban úgy hívják.

„Kapitány Szilveszter.” Nyújtotta kezét a hajóstársaknak, a halászsoknak, a kocsmárosnak, de még a szép nőknek is, akikkel soha sem került annyira tartós viszonyba, hogy tudassa velük, valódi-e vagy álnév, amelyen bemutatkozott. Ő nemigen szólított meg senkit, így megkímélődött a személyeskedéstől, s elegánsan tovasuhant a következő csónakház felé. Ezúttal, hogy még inkább tetszelegjék önmaga előtt, elhatározta, hogy meg sem áll Pozsonyig. Úgy vélte, másfél, legfőljebb két óra alatt megteszi az utat; ha minden jól megy, akár Bécsig juthat. Nem tétovázott, megszokta, hogy amit kieszel, az halasztást nem tűrve teljesül.

„Egyszer élünk. Vagy nem? Törleszkedett, amikor szemből elhúzott mellette egy motorhajó. Kapitány Szilveszter nem szokott hozzá a nagyobbak tiszteletéhez, de

tetszett neki a mérettel támadt tekintély, és kedvtelve betűzte az oldalára kalligrafált nevet: *Panther*.

„*Ez meg sem áll az óceánig!*” Újból rátört az elvágódás, mint amikor otthon, a kanapén fektében foglyul ejtette a nagyon színes filmkockák világa, midőn a főhős minduntalan belebotlik a megfelelő szerencsébe, és ölébe pottyan a dicsőség.

„*Igen, Albatrosz lesz a neve.*” Arcán a cirógató sós levegő ígéretével mosolygott az óceán-, vagyis tengernagyjelölt, és arról ábrándozott, hogy a lábát majd kényelmesen előrenyújthatja benne; nem úgy, mint a szűkös motorcsónakülésen. Hamar alkalmazkodott a szerephez: terpeszben állt a szélvédő mögött, a motor alázatosan kerepelt, és a halálra vált vízimadarak, ahogy csak bírtak, menekültek előle. Vágtatás közben a parti fűzfák, az elvadult cserjék szemhatár alá süllyedtek, alkalmi foltokká zsugorodtak a tisztásokon serénykedő kirándulók, akik kiszáradt uszadék fából próbálták tüzet rakni.

„*Na, és mit fogtok sütni? Nem tán ángolnát?*” Kapitány mélységesen lenézte a szárazföldi népséget; idegesítette az erőltetett jókedv és a csárdás-szórakozás. Émelyítettette, ahogy hétvége a nép tömött nejlonszatyrokkal kicsődül a vízpartra, s hűtött söröktől várja a megváltást. A bátrabb kílbotosokat sem becsülte többre, akik roppant szakszerűtlenül ugyan, de vízre szálltak, hogy estére feltört tenyérral és vöröstre égett vállal térjenek vissza a csónakházhoz.

„*Ennél már csak az rosszabb, ha nótáznak.*” S valóban, amikor túl voltak a megpróbáltatásokon, rázendítettek. Szilveszterben – bár hajlamos lett volna pezsdülni a dallal – győzött a nyugatias modernség, és ellenállt a kísértésnek. Ahogy bírta, bögte a motort, undok vízfodrokat gerjesztett maga körül, s olyan közel húzott el a csónakázók mellett, hogy azok majd' felborultak.

„*Azt sem tudják, hogyan kell megülni egy hullámot!*” A fején peckesen állt a tengerészsapka, az orrán napszemüveg kepeszkedett, és a friss-barna bőrére simuló trikó alatt befeszítette a mellizmát. Amikor kikerült a napolajszagú világból, lazábbra vette, s a civil pillantásoktól rejtve letáborozott. Valójában nem volt szükség helyváltoztatásra, hiszen minden mozgott körülötte; a víz, a szél, az erdő lombja, de még a Nap is őt kerülgette. Néha kiferkült a tatra napozni, máskor a kajütben motozott, vagy újságot olvasott. Kapitány Szilveszter, noha érezte, hogy menthetetlenül eljegyezi magát a magánnyal, képtelen volt maradásra. Olykor jól jött volna a társaság, netán a segítség, de az árát nem akarta megfizetni, s kifejezetten egymagában akart helytállni az idegen vizeken.

„*Legalább lesz időm átgondolni a... az életet...*” Kapitány tőle szokatlan lágylelkűséggel nézte a folyót, az idő állandóságának bizonyítékát, és a családja jutott eszébe. Az anyja, a nagyszülei és a közös felmenőik, akik nyomtalanul éltek-haltak e vidéken, s éppúgy beleveszték a tájba, ahogyan most ő.

„*Nagyapám erdőkerülő volt.*” Nemigen tudta, valójában mit rejtett e romantikus foglalkozás; duhaj vadászatról, özetetésről, csípős disznógulyásról szólt a rege, s a városi palántát nem érdekelte a hajnali didergést követő munkás nappal és a korán szürkülő esték unalma.

„Nagyananyám háztartásbeli, szüleim első generációs hivatalnokok voltak.” Összegezte a családfát, amelynek lefelé nem hajtó ágán önmagát, a kiugrott mérnökjelöltet, az elvetélt pilótát, bizonytalan státusú értelmiséginek, szabadúszó magánzónak tartotta.

„Na, és? Legalább nem ugráltat senki-féle főnök.” Azzal megnyugodott, de nem nagyon, mert hogyan látta volna a példakép nyugati emberek arcát, kiknek ráncait a jólét vasalta simára, s akik a szüleinél, de önála is jóval szabadabbnak mutatkoztak.

„Mi történik itt?” Beböfentett a motor, a hajóskapitány nyugtalanul figyelt. Komárom alatt a főág nem túl széles, helyenként vad örvényekkel; a folyó zúgolódva törleszt a szűköske meder miatt, a víz dúsan zubog lefelé, utána megint lelassul, hogy a következő kanyar után újrakezdhesse. A csónakmotor ki-kihagyott, hátul öklendezve préselte magából a vizet, végül lefulladt. A zaj elszállt a füsttel, a csónaktest eggyé vált a folyófelszínnel, rajta egy villanásnyi emberkével.

„Érdekes ez a csönd...” Bár Szilvesztert idegesítette, hogy egy kiszámíthatatlan, állandóan változó lény hátán lovagol, nem sietett motort rántani. Hátát a műbőr ülésnek vetve nézte, de nem látta a partot. Nesztelenül teltek a száz-méterek, amikor feltűnt a visegrádi palota, és a kőcsipkével keretezett ablakrámákon túl mintha élet mutatkozott volna. Kapitány előkotorta a távcsövet.

„Monokuláris lencse, a legprofibbak közül való.” Tódította az árus, és a kapitányok Kapitánya ezúttal sem sajnálta magától a minőséget. Kedvtelve pillantott a célzókorongba, hol aranytaláros, harisnyanadrágos férfiak jobbán vörös brokátruhába burkolódzó, gyöngyös hajú nők elnagyolt képe mozgott; a köpeny alól kilátszott a tornacipős lábuk. A fiúk elegánsan meghajoltak, a lányok kecsesen fogadták a komendálást, s mintha a talpuk nem érintene talajt, végiglejtettek a lépcsőn. Kapitány lekapta szeméről a gukkert, amely mintha a múltat hozta volna közelebb hozzá. A múltbéli vízió beszippantotta, és aprólékosan végigpásztázta a kertet.

A palota alsó teraszán fehér székeken, fehér kottaállványok mögött, parókás zenészek hangoltak, kesztyűs inasok csillogó tálcán, az idei első borral kínálták a múlt-rajongó vendégeket. Mellettük turisták pózoltak, gyártották a mérhetetlen mennyiségű és minőségű fényképet; ki-ki a hozzáilló háttérrel. Kapitány Szilveszter rövidlátón összehúzta a szemét. A várfal tövében sajátos időkeveredéssel, egyszerre gyűjtötte az íjász fácántollas tegezbe a kilótt nyílvevőket, miközben a kőfal mellett karabélyos vitézek törölgették tajtékos homlokukat, a barlangi beugróban hétvégi ős-kovács pengette a patkószeget. Lejjebb, a hársak árnyékában, párapu alatt üldögélve kólát vedeltek a látogatók, amikor szünetet rendelt el a gondos idegenvezető.

Kapitány rémhíradók tapasztalt nézőjeként a gavallérokat bajnívás leendő sérültjeinek, a hölgyeket pedig fekete könnyeket síró, fátyolos özvegyeknek képzelte. Mivel ő többnyire csak a pillanatig jutott el, azt hitte, neki sikerül örökké élni, s noha rosszabb napjain gondolt az elmúlásra, az észrevétlen halálban reménykedett. Szerencsére a fiatalokhoz nem jutott el az aggodás mákonya; könnyeden, szerelmesen pörögtek, bizonyos volt, hogy sem baj, sem idő nem foghat rajtuk. A motor mintegy hírt adva magáról horkantott, s Kapitány Szilveszter némileg visszatért a jelenbe.

„Nem lesz itt baj!” Bizakodott, de letaglózta a tudat, hogyha lerohad a motor, a személye nem lesz fontosabb, mint egy vadkacsáé, ami éppúgy a fennmaradásért küzd, ahogyan ő. A csónaktest komótosan sodródott tovább, és Kapitánynak eszébe jutott a Duna-parti sír. Irigységgel gondolt az ismeretlen tanítónőre, kinek neve, ha sok-sok évvel később is, egy furcsa véletlennek köszönhetően bevonul az uralkodók neve mellé.

„Hogy is hívják...” Pattintgatta az ujját, amellyel a történelmi emlékezetét próbálta munkára bírni. Elővette a telefont. Gyorsan, pontosan szötte hálóját a láthatatlan szervezet, amivel magához láncolta híveit, és a szerkezet kiköpte az eredményt.

„*Elemy Károlynét eredetileg a németvölgyi temetőben hantolták el, majd 1963-ban, miután a temetőt felszámolták, a sírköveket töltésként a Dunába hajították.*” Kapitány megrendülten meredt a képernyőre, maga sem értette, miért a rég nem érzett részvét. „*Partvédelmi céllal...*” Ízlelgette a feledés ezen prózai okát, s sebesen lapozta a virtuális oldalakat. A képen a kimentett sírkő látszott, rajta a rövid felirattal, egy emberélet összegzésével.

„*Ennyi volt hát az egész?*” Kapitány a megváltoztathatatlanul pörölt, de a fősvény informátor mindössze annyi hírt engedélyezett számára, hogy a fejfát a Történelmi Múzeum kőtárában helyezik el, majd a képernyő elsötétült.

„*Rám is ez vár?*” Kapitány félredobta a döglött készüléket, és a várjátékos ifjakat bámulta. Szeretett volna hősies epizódokat felidézni a saját életéből, de mivel sihederkorában háló nélkül vetette magát a semmittevésbe, egy sem jutott eszébe. Végül megelégedett volna a mások diadalával. Szeretett volna történelmi nevekkal, évszámokkal dobálózni, melyeket nem kezdett ki a feledés, de egyiket sem tudta pontosan felidézni, mert annak idején a tudás bőségszaruja helyett a szabadság méregpoharát ürítette, mégpedig fenékgig.

„*Magadnak tanulsz...*” Hallotta a szülei korholó szavait, amikor rossz jegyet vitt haza az iskolából, és ő nem tudta megmagyarázni, hogy az idegen tollakkal írt történelemkönyvek miért nem hozzák lázba.

„*Eh, még egy tisztességes tengeri kikötőnk sincs...*” Berzenkedett a kicsiségbe belenevelt magyarka, és sejtelve sem volt róla, hol keresse a kincsesládát. Holott éppen rajta ült. Gépiesen a telefonért nyúlt, s bár egyetlen segítője, ami a való világgal összekötötte, áramellátás híján kifeküdt, úgy érezte, nincs egyedül. A vízpára cakkosra igazította a tájképet, a partvonal összemosódott a mederrel. Az ős-Duna ugyanolyan hallgatagon тұrta a jelenlétét, mint a neves és a jeltelen elődökét, s az olajzöld örvények alól, mintha elsüllyedt roncsok, feledésbe fúlt fők üzentek volna.

Árpád-házi királyok, királynők, a Pozsony felé vágató lovasjászok, a kincseit sirató Mária királynő, a kelet felől érkező Attila és Buda, nyomukban a cseperedő Csaba királyfival, a koronalopó komorna és a regényes nevű és sorsú udvari társalkodónő: Vecseszéki Ferenczy Ida Krisztina Veronika, valamint a Duna jegén csúszkáló kitelepített magyarok, svábok, tótok, az ártérért harcoló bösi halászok, és más híres-hírhedt halandók, kiknek történetét méltatlan mostohaként mellőzték a krónikák. Vízszag avarillattal keveredett, jelen a múlttal incselkedett...